

השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה, עונות תם, של אותו איש תם, אל ארץ גזרה, מקום גזרת המלאכים.

המרה חרבו, עליה נאמר ועל חרבך תחיה, ומנין לנו שמרה היא חרבו של מלאך המות? שפיתוב ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות, היא חיים לכבד, וסם המות ללב. המרה היא גיהנם, ויש לה שתי פיות שאומרים הב הב, זהו שפיתוב לעלוקה שתי בנות הב הב, שתי בנות שאומרות הב הב ושעים לגיהנם.

שבעים עורקים הם בכבד, פנגד שבעים ממנים, כבד ויותרת ע"ב, יותרת שלו היא נחש אשת זנונים, משום שאת השוירים שלו (שלה) נוטל הטחול שהוא חושף, ועליה נאמר ולחשף קרא לילה, ששלטונה בגלות שהוא הלילה, ובגלות עומדת לו השעה, שהיא לילי"ת, אפם של ערב רב, והיא שחוק הפסיל (הטחול), ובגללה נאמר פלה ענן וילך פן יורד שאול לא יעלה.

וזהו צדיק ממנו בולע, שרשע ודאי שהוא כסיל, עליו נאמר למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו, ופרשוהו בעלי המשנה, צדיק ממנו בולע, אבל צדיק גמור אינו בולע, ובגללו נאמר מוריד שאול ויעל. אוי לנשמה פשבולע אותה הטחול, אוי לישראל פשבולעו בערב רב, שעליהם נאמר ולא נודע פי באו אל קרבנה ומראיהן רע פאשר בתחלה.

בזמן הגלות, כל הממנים של אמות העולם וערב רב, נאמר בהם היו צריה לראש אויביה

וערב רב, אתמר בהון (איכה א ה) היו צריה לראש אויביה שלו,

וחובין דערקין, הדא הוא דכתיב (ויקרא טו כב) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה, עונות תם, דההוא איש תם, אל ארץ גזרה, אתר דגזרת עירין.

מרה חרבא דיליה, עליה אתמר (בראשית כז מ) ועל חרבך תחיה, ומנא לן דמרה איהי חרבא דמלאך המות, דכתיב (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות, איהי חיים לכבד, וסם המות ללבא, מרה איהי גיהנם, ואית לה תרי פיות דאמרין הב הב, הדא הוא דכתיב (שם ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב, שתי בנות דאמרין הב חייבין לגיהנם. שבעין ערקין אינון בכבדא, לקבל שבעין ממנו, כבד ויותרת ע"ב, יותרת דיליה איהי נחש אשת זנונים, בגין דשוירין דיליה (ג"א דילה) נטלא טחול דאיהו חושף, ועלה אתמר (בראשית א ד) ולחשף קרא לילה, דשלטנותה בגלותא דאיהו לילה, ובגלותא שעתא קיימא ליה, דאיהו לילי"ת אימא דערב רב, ואיהי שחוק הפסיל (ס"א הטחול), ובגינה אתמר (איוב ז ט) פלה ענן וילך פן יורד שאול לא יעלה.

ודא איהו צדיק ממנו בולע, דרשע ודאי דאיהו פסיל, עליה אתמר (חבקוק א יג) למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו, ואוקמוהו מארי מתניתין, צדיק ממנו בולע אבל צדיק גמור אינו בולע, ובגיניה אתמר (ש"א ב ו) מוריד שאול ויעל, ווי לנשמתא כד בלע לה טחול, ווי לישראל כד אתבלעו בערב רב, דעליהו אתמר (בראשית מא כא) ולא נודע פי באו אל קרבנה, ומראיהן רע פאשר בתחלה. בזמנא דגלותא כל ממנו דאומין דעלמא וערב רב, אתמר בהון (איכה א ה) היו צריה לראש אויביה שלו,

צָרִיָּה וְדָאֵי אֵינּוֹן עָרְב רַב, עֲלִיָּהּ אֲתָמַר (ישעיה
א כג) שְׂרִיף סוּרְרִים וְחֲבָרִי גִנְבִים כְּלוּ, אוֹהֵב
שְׁחָד וְגוֹמֵר, אוֹיְבֵיהָ שְׁלוּ אֲלֵיךְ עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל
וְשִׁבְעִין מִמֶּנּוּ, דְּאֵינּוֹן פְּלָהוּ בְּשִׁלּוֹה בְּעוֹתְרָא,
וַיִּשְׂרָאֵל בְּדוּחְקָא בְּעִנְיֹתָא, וּבְגִין דָּא ווִי
לְעֵלְמָא כַּד אֲתַבְּלְעוּ בְּעַרְבוּבָא בִישָׂא, וּמָאן
גְרַם דְּאֲתַבְּלְעוּ בְּמַעֲיָהּ וְלֹא נוֹדַע פִּי כָּאוּ אֶל
קַרְבָּנָה, בְּגִין דְּעוֹבְדֵיהוֹן בִּישִׁין בִּידֵיהוֹן, הֲדָא
הוּא דְכִתְיִב (תהלים קו לה) וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
מִעֲשֵׂיהֶם, כְּגוֹוְנָא דָּא נִשְׁמַתָּא אִיהִי פְּנֹסֶת
יִשְׂרָאֵל, כַּד (ד' נב ע"ב) אִיהִי שְׁלִימָא בְּפִקּוּדֵין
דְּעֵשָׂה, אֲתָמַר בְּהַ (שירדו) כִּלְךָ יִפְהַ רַעֲיָתִי וּמוֹם
אֵין בְּךָ, בְּהֵהוּא זְמַנָּא שְׂרִיא שְׁם יְהו"ה עֲלָהּ,
וְאֲתָמַר בְּהַ (דברים כח י) וַרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי
שְׁם יְהו"ה נִקְרָא עֲלֵיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ, וּמִמֶּנּוּ
דְּכַבֵּד וְעַרְקִין דִּילֵיהּ וּמִמֶּנּוּ דְּטַחֹל וְעַרְבוּבָא
בִישָׂא דִילֵיהּ, מִתְּפַפִּיין תַּחֹת לְבָא דְתַמָּן
נִשְׁמַתָּא.

שְׁלוּ, צָרִיָּה וְדָאֵי הֵם עָרְב רַב,
עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרִיף סוּרְרִים וְחֲבָרִי
גִנְבִים, כְּלוּ אוֹהֵב שְׁחָד וְגוֹמֵר.
אוֹיְבֵיהָ שְׁלוּ, אֵלוּ עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל
וְשִׁבְעִים הֵם הַמִּנְּוִים, שְׁהֵם כְּלָם
בְּשִׁלּוֹה וּבְעֵשֶׂר, וַיִּשְׂרָאֵל בְּדוּחְקָא
בְּעִנְיֹת, וּמִשׁוּם זֶה אוֹי לְעוֹלָם
כְּשִׁנְבָלְעוּ בְּעַרְבוּב רַע, וּמִי גְרַם
שְׁנִבְלְעוּ בְּמַעֲיָהּ וְלֹא נוֹדַע פִּי
כָּאוּ אֶל קַרְבָּנָה? מִשׁוּם
שְׁמַעֲשִׂיהֶם הִרְעִים בִּידֵיהֶם, זְהוּ
שְׁפָתוֹב וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
מִעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ כֵן הַנְּשִׁמָּה, הִיא
כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה
בְּמִצְוֹת עֲשָׂה, נֶאֱמַר בְּהַ כִּלְךָ יִפְהַ
רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. בְּאוֹתוֹ זְמַן
שׁוּרָה שְׁם יְהו"ה עֲלָהּ, וְנֶאֱמַר
בְּהַ וַרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שְׁם
יְהו"ה נִקְרָא עֲלֵיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ,
וְהַמִּנְּוִים שֶׁל הַכְּבֹד וְהַעוֹרְקִים
שֶׁל הַמִּנְּוִים שֶׁל הַטַּחֹל וְהַעוֹרְקִים
וְהַעוֹרְבוֹב הִרְעוּ שְׁלוּ, נִכְנָעִים תַּחַת
הַלֵּב שְׁשֵׁם הַנְּשִׁמָּה.

וְאֵם הַנְּשִׁמָּה מְטַנְּפָת (פגומה)
בְּחֻטָּאִים אוֹ חֶסֶר מִמֶּנָּה אֶפְלוּ
מִצְוָה אַחַת מֵאוֹתָן מִצְוֹת, כְּמוֹ
שְׁבִאֲרוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה עֲבָרָה
מְכַבֵּה מִצְוָה, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם (איכָר)
שְׁשׁוּרָה עֲבָרָה וְהַסְתַּלְקָה מִצְוָה
מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ אֵיכָר הוּא פְּגוּם,
וְהוּא מוֹם הַנְּשִׁמָּה, בְּגִלְלוּ לֹא
שׁוּרָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל
הַנְּשִׁמָּה. זְהוּ שְׁפָתוֹב כָּל אֲשֶׁר בּוֹ
מוֹם לֹא יִקְרַב, נִשְׁמָה שְׂיֵשׁ בְּהַ
מוֹם בְּאַחַד מִרַמ"ח מִצְוֹת שְׁלָהּ,
לֹא נִקְרַבְתָּ בְּגִלְלוּ אֶל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא.

אַבְרָם הַנְּשִׁמָּה מִצַּד הַשְּׂכִינָה אֵין
בְּהַ מוֹם. זְהוּ שְׁפָתוֹב כִּלְךָ יִפְהַ
רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. אִם יִצָּר הִרְעוּ
רוּצָה לְקַרְב לְאוֹתוֹ מְקוֹם, כִּיּוֹן
שְׂשִׁכְנָה שׁוּרָה שְׁם, שְׁהִיא

אֲתָמַר בְּהַ (במדבר א נא) וְהִזָּר

הקרב יומת, בגין דעלה אתמר (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, דהיינו אל אחר אל זר, דנשמתא איהי יקריה, ואיהי תושבחתיה, דבה משבח בר נש לקודשא בריה הוא בצלותא בכל יומא בכמה תושבחתן והודאן, ובגין דא אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלתי לפסילים, אלין שבועין ממנן, דלא יהיב לון קודשא בריה הוא רשו לשלטאה עלה, דאינון ערקין דכבד דאיהו אל אחר, טחול נחש יותרת הפכד אשת זנונים, בתר דעבידת זיופא (נ"א נאופא) עם אלהים אחרים, ופליגת דמא דילה דאיהי תמצית דילה לכל ערקין, שיורא קריבת לגבי טחול דאיהו בעלה פסיל, דלא נטיל טחול אלא תמצית (נ"א שמרים) דדמא, ולא יהיב ליה מדמא אחרא, ובגין דא אתקריאת יותרת הפכד, בגין דלא יהיב ליה אלא שיורין, וכבד איהו קטרוגא דריאה, דסליק לגבי לפא נורא מגיה, ואי לאו דנשיב ביה פנפי ריאה, הוה אוקיד ללפא (והוה אוקיד כל גופא נורא דלפא), הדרא דכנתא לויתן, לקבל חלב טמא, ועליה אתמר אפילו נחש פרוף על עקבו לא יפסיק, אבל עקרב פוסק, שרף איהו מרה קטרוגא דריאה, בגין דמרה איהי שריפת כל גופא.

בגין דא תקיעה שברים ותרועה אינון תבירו דלהון, ועלייהו אתמר (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יהו"ה באור פניו יהלכון, מאי פניו אלין תקיעה שברים ותרועה, דאינון תקיעה חוורו דאנפין, שברים סומקו דאנפין, תרועה ירוקא דאנפין, ובה נפקין ישראל מן גלותא, בזמנא דמתהפכין אנפין דישראל לירוקא פאתתא עוברא.

ירקת הפנים, ובה יוצאים ישראל מן הגלות בזמן שמתהפכים

הנשמה, נאמר בה והזר הקרב יומת, משום שעליה נאמר אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, דהיינו אל אחר אל זר, שנהשמה היא כבודו והיא תשבחתו, שבה משבח האדם את הקדוש ברוך הוא בתפלה בכל יום בכמה תשבחות והודאות, ומשום זה אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלתי לפסילים, אלה שבועים הממנים שלא נתן להם הקדוש ברוך הוא רשות לשלט עליה, שהם עורקי הפכד שהוא אל אחר, טחול - נחש, יותרת הפכד - אשת זנונים, אחר שעשתה זיוף (נאופא) עם אלהים אחרים, וחלקה את הדם שלה, שהוא התמצית שלה, לכל העורקים, מקריבה את השיוור לטחול שהוא בעלה הכסיל, שהטחול אינו נוטל אלא את תמצית (שמרים) הדם, ולא נותן לו מדם אחר, ומשום זה נקראת יותרת הפכד, משום שלא נותנת לו אלא שיוורים, והפכד הוא קטרוג של הראה, שעולה ללב אש ממנו, ואם לא שנושבים בו פנפי ראה, היה שורף את הלב (והיה שורף את כל הגוף האש של הלב). הדקים שסביב הפנתא לויתן, כנגד חלב טמא, ועליו נאמר אפלו נחש פרוף על עקבו לא יפסיק, אבל עקרב פוסק, שרף הוא מרה, הקטרוג של הראה, משום שמרה היא שרפת כל הגוף.

בגדר זה תקיעה שברים תרועה הם השבר שלהם, ועליהם נאמר אשרי העם יודעי תרועה יהו"ה באור פניו יהלכון. מה זה פניו? אלו תקיעה שברים ותרועה, שאותם תקיעה - לכן הפנים, שברים - אדם הפנים, ותרועה - פני ישראל לירק פאשה מעפרת.

וּבְאַלְיִן תִּלְתַּת גְּיוּנֵין נִהְרָא שְׂרָגָא דְאִיהִי נֵר
 יְהוּ"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כז), מֵאִי אָדָם
 יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תִּלְתַּת גְּיוּנֵין דְשְׂרָגָא,
 וּתִלְתַּת גְּיוּנֵין אֲלֵין אֵינוּן לְבוּשֵׁין לְתִלְתַּת אַבְהֵן,
 דְאֵינוּן חֲיוֹר סוּמְק יְרוּק, גְּיוֹן אוּמְמָא אִיהִי
 קְדְרוּתָא דְלֵהוּן, וְעֵלָה אַתְמַר (ישעיה נג) אֲלַפִּישׁ
 שְׁמַיִם קְדְרוּת, וּבִהוּן מְתַלְבְּשֵׁין הו"ה, תִּכְלֵת
 לְבוּשָׂא דְאֵת י' דְאִיהוּ תִכְלִית דְכֻלָּא, נֵר אִיהוּ
 י', שְׁלֵהוּבָא דְסְלִיק מְנִיָה ו', וְנַעֲנוּעָא דִילֵיהּ
 הֶכָא וְהֶכָא דָא ה"ה.

וְלִסְטָרָא אַחְרָא אֵית נֵר חֲשׂוּכָא דְגִיְהֵנָם, וְאֵית
 לֵיה תִלְתַּת גְּיוּנֵין, גְּיוֹן סוּמְק דָא כְּבֵד,
 עֲשׂוּ הוּא אָדָם (בראשית לו א), מְרָה גְּיוֹן יְרוּק,
 טְחוּל גְּיוֹן שְׁחוּר, וְעֵלָה אַתְמַר (שם כז
 א) וּתְכַהֲיִן עֵינָיו מֵרְאוּת, וְסִימְנֵיהּ בְּאַלְיִן גְּיוּנֵין
 שְׁקַעְרוּרַת (ויקרא יד לו) יְרַקְרַקוּת אוּ אֲדַמְדַּמוּת
 וּמֵרְאִיָהּ שְׁפַל מִן הַקִּיר, שְׁפַל הוּא גְּיוֹן אוּכְם,
 דְאַתְמַר (דף נג ע"א) בֵּיה (שם יג כא), וְשְׁפַלָּה אֵינְנָה
 מִן הָעוֹר וְהִיא כְהָה, וְאִיהִי שְׁפִלוּת דְנִשְׁמַתָּא
 בְּגוּפָא גַ"ר (נ"א כד) נִשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְנִפְשָׂא
 אַתְגַּלְיִין בְּכַבֵּד מְרָה וּטְחוּל, כָּל אֵינוּן אַבְרִי
 דְגוּפָא דְאֵינוּן עֲמָא קְדִישָׂא, כְּלָהוּ דְחֻקָן
 בְּמֵרִירוּ, כְּגִין דְנִשְׁמַתָּא אַתְרָא דִילָהּ מוּחָא,
 יוֹנָה קְדִישָׂא, נִשְׁמַתָּא נִשְׂרָא, דְכְהֵאֵי יוֹנָה
 אַתְפְּרִנְסַת, בְּכַמָּה צְלוּתֵין וּפּוּלְחָנֵין, סְפִינָה
 דִיוֹנָה קְרַקְפְתָא, וּכְמָה מְמַנָּן אֵית בְּהֵאֵי סְפִינָה
 דְמְנַהֲיָין לָהּ, וְאֵינוּן אוּדְנֵין עֵינֵין חוּטְמָא
 פּוּמָא, שְׁבַע מְמַנָּן אֵינוּן, וְסְלִקִין לְשַׁבְעֵים
 לְשׁוֹן דִּהוּוּ בְּסְפִינָה דִיוֹנָה.

וְיוֹנָה אִיהִי צְלוּתָא שְׁכִינְתָא תַתְּאָה, נִשְׂרָא
 דְאַתְפְּרִנְסַת בְּהָ דָא שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, אִם
 יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּצְלוּתֵין וּבְעוֹתֵין
 וּפּוּלְחָנֵין דְנִשְׂרָא דְאִיהִי רִיאָה, מִיַּד וְיְהוּ"ה

וּבְשִׁרְשֵׁת הַגְּוֹנִים הִלְלוּ מֵאִיר
 הַנֵּר, שֶׁהוּא נֵר יְהוּ"ה נִשְׁמַת אָדָם.
 מַה זֶה אָדָם? יו"ד ה"א וא"ו
 ה"א, שְׁלֵשֶׁת צְבָעֵי הַנֵּר, וּשְׁלֵשֶׁת
 הַגְּוֹנִים הִלְלוּ הֵם לְבוּשֵׁים
 לְשֵׁלֶשֶׁת הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם לְכֵן אָדָם
 וְיִרְק. גְּיוֹן שְׁחוּר הוּא הַקְּדְרוּת
 שְׁלֵהֵם, וְעֵלָהּ נִאֲמַר אֲלַפִּישׁ
 שְׁמַיִם קְדְרוּת, וּבְהֵם מְתַלְבְּשֵׁים
 הו"ה. הַתְּכֵלֶת, הַלְּבוּשׁ שֶׁל אוֹת
 י' שֶׁהוּא תְּכֵלֶת הַכֹּל, נֵר הוּא י',
 הַשְּׁלֵהֶבֶת שְׁעוּלָה מְמַנּוּ ו',
 וְהַנְּעוּעָא שֶׁלוֹ כָּאֵן וְכָאֵן זֶה ה"ה.
 וְיִצְדֵּד הָאֲחֵר יֵשׁ נֵר חֲשׂוּפָה שֶׁל
 גִּיְהֵנָם, וְיֵשׁ לוֹ שְׁלֵשֶׁה גְּוֹנִים, גְּיוֹן
 אָדָם זֶה כְּבֵד, עֲשׂוּ הוּא אָדָם,
 מְרָה גְּיוֹן יְרוּק, טְחוּל גְּיוֹן שְׁחוּר,
 וְעֵלָהּ נִאֲמַר וּתְכַהֲיִן עֵינָיו
 מֵרְאוּת, וְסִימְנֵיהּ בְּגְוֹנֵים הִלְלוּ,
 שְׁקַעְרוּרַת יְרַקְרַקוּת אוּ אֲדַמְדַּמוּת
 וּמֵרְאִיָהּ שְׁפַל מִן הַקִּיר. שְׁפַל
 הוּא גְּיוֹן שְׁחוּר, שְׁנִאֲמַר בּוֹ וּשְׁפַלָּה
 אֵינְנָה מִן הָעוֹר וְהִיא כְהָה, וְהִיא
 הַשְּׁפִלוּת שֶׁל הַנִּשְׁמָה בְּגוּפָה, גַ"ר,
 (בְּאֶשֶׁר) נִשְׁמָה וְרוּחַ וְנִפְשׁ מְתַגַּלִּים
 בְּכַבֵּד מְרָה וּטְחוּל, כָּל אוֹתָם
 אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם הָעַם הַקְּדוֹשׁ,
 כָּלֶם דְּחוּקִים בְּמֵרִירוּת, מִשׁוּם
 שֶׁהַנִּשְׁמָה, הַמְּקוּם שֶׁלָּהּ בְּמַחַ,
 יוֹנָה קְדוּשָׁה, נִשְׁמָה, נִשְׂרָא,
 שְׁבִיוֹנָה הִזּוּ מִתְפְּרִנְסַת בְּכַמָּה
 תְּפִלוֹת וְעַבּוּדוֹת. הַסְּפִינָה שֶׁל
 הַיּוֹנָה קְרַקְפְתָּה, וְכַמָּה מְמַנִּים יֵשׁ
 בְּסְפִינָה הִזּוּ שְׁמַנְהֵיגִים אוֹתָהּ,
 וְהֵם אֲזַנִּים עֵינִים חֲטָם וּפָה,
 שְׁבָעָה מְמַנִּים הֵם, וְעוֹלָם
 לְשַׁבְעֵים לְשׁוֹן שֶׁהִיוּ בְּסְפִינָה שֶׁל
 יוֹנָה.

וְיוֹנָה הִיא תְּפִלָּה, שְׁכִינָה
 תַחְתּוֹנָה, הַנִּשְׂרָא שְׁמַתְפְּרִנְסַת בְּהָ זוֹ
 שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה. אִם יִשְׂרָאֵל לֹא
 מִשְׁתַּדְּלִים בְּתְּפִלוֹת וּבְקִשּׁוֹת
 וְעַבּוּדוֹת, שֶׁל הַנִּשְׂרָא שֶׁהוּא רִיאָה,
 מִיַּד וְיְהוּ"ה הַטִּיל רוּחַ גְּדוּלָּה אֶל